

207

עצת ה' אל משה במדבר סיני

וידבר ה' אל משה במדבר סיני (א א')

1 במדרש רבה, למה במדבר סיני מכאן שנו חכמים בג' דברים התורה ניתנה כאש ובמים ובמדבר.

1

ונראה לכאור את הענין: במדבר, אם האדם מבין שהוא נמצא במדבר שאין לו על מי לבטוח ואיך לו ממי לקבל עזרה אלא כל הבטחון שלו הוא על הקב"ה אז התורה ניתנת לו כמתנה כמו שאנחנו אומרים "באהבה רבה" כעבור אבותינו שבטחו בך ותלמדום חקי חיים" רואים מזה יסוד גדול כי מדת הבטחון מביא להבנת התורה.

2
3
4

11 ואמרתי הסבר ע"ז כי אם האדם נמצא זמן רב אצל אדם גדול וחכם והוא מיושבי שולחנו, במשך הזמן שהוא סוער על שולחנו הוא שומע ממנו כל פעם דברי חכמה, לכן כשבני ישראל היו סמוכים על שולחנו של הקב"ה במדבר ארבעים שנה שמעו ממנו כל התורה כולה. ובן כל אחד לפי מדרגתו עד כמה שהוא בוטח בו, והוא מאוכלי שולחנו הוא שומע מהקב"ה חכמתו.

ועצת ה' היא תקום

"פְּתִיחָם לְמִנְחָה דֵּן שְׁנַיִם וְשִׁשִּׁים אֶלֶף וְשֶׁבַע מֵאוֹת" (א. לט)

2
3
4
5
6

"לפי שהיה שבטו של דן מרובה באוכלוסין, היה נוסע באחרונה, וכל מי שהיה מאבד דבר, היה מחזירו לו". (ירושלמי עירובין פ"ה ה"א)

1 בחישוב מנין השבטים אנו מוצאים, שבט דן היה הגדול ביותר מכל השבטים חוץ משבט יהודה, ומספרם הכולל עמד על ששים ושתיים אלף ושבע מאות נפש.

6 אמר המשגיח רבי יחזקאל לוינשטיין זצ"ל, כשמתבוננים בענין זה למדים מוסר השכל גדול, והרי שבט בנימין כשירד למצרים מנה עשרה בנים, היתה זו המשפחה הגדולה מבין השבטים, ולפי דרך הטבע היה צריך להיות שבטו מבורך בצאצאים מרובים.

ואילו שבט דן כשירד למצרים, מנה ילד אחד בלבד, בעל מוס, חרש, עד כדי כך שאמרו חז"ל, שביקש דן מיעקב אבינו שיתפלל עליו, פן יאבד חס ושלומו מתוך כלל ישראל, כיון שיש לו רק בן אחד חרש.

11 והנה ביציאת מצרים אנו מוצאים מצב הפוך, שבט בנימין לא מנה אלא שלשים וחמשה אלף וארבע מאות, ואילו שבט דן מנה ששים ושניים אלף ושבע מאות, כמעט כפול משבט בנימין.

6 ללמדנו, שהקב"ה עומד לימין הדלים והחלשים הבוטחים רק בו. הבוטח בכוחו וכשרונותיו ושאר סיבות מסיבות שונות, לבסוף, הסיבות עצמן נעשות לו כנחל אכזב, הקב"ה מניחו לסמוך על הסיבות שבטח עליהן, ואינו רואה סייעתא דשמיא.

1

1 רבי אהרן ביאליסטוצקי זצ"ל, שמע מפי ה"חפץ חיים" באחת משיחותיו בשבת, את הסיפור הבא.

בארץ גליציה היה מנהג בקרב יהודי המקום, שהיו מתאספים לפני תפילת ערבית של מוצאי שבת, לאמירת תהלים בבית הכנסת.

באחת השבתות, נכנס אחד מתושבי המקום לבית הכנסת, וראה כיצד חבירו עומד באחת הפינות, ואומר תהלים בדביקות גדולה. כשראה זאת החל גם הוא לומר תהלים ברגש ובהתלהבות, ושניהם בכו ונשאו תחינות לה' יתברך בתהלות דוד בן ישי, מבלי שהאחד ידע על מה רעהו בוכה ומתחנן כל כך.

11 לאחר סיום תפילת ערבית, פנה השני אל חבירו הראשון שראהו כה דבוק באמירת התהלים, ושאלו, "מה מעיק עליך, על מה התפללת?"

נענה לו האיש, "יש לי בת שהגיעה לפרקה ואין בידי כסף להוצאות נישואיה, והיא יושבת בבית מבלי שאוכל להושיעה. כל ימות השבוע אינני נמצא בבית, ואינני רואה את הצרה מול עיני, אבל בשבת קודש, כשאני שב הביתה ושרוי עם בני משפחתי, רואה אני את צרת הבת מול עיני, לכן באתי להתחנן אל הבורא שיושיעני מצרתי."

כששמע השואל את דבריו, אמר לו, "שמע נא, יש לי בן ירא שמים ובעל מידות טובות, כסף גם לי אין לתת, הבה ונשתדך בינינו".

ואכן כך עשו, ילדיהם נישאו, ונולדו להם ארבעה בנים גדולי ישראל, הלא המה, רבי יהודה הכהן זצ"ל, מחבר ספר "קונטרס הספקות", רבי חיים הכהן זצ"ל, רבי אריה לייב הכהן זצ"ל, מחבר ספרי "קצות החושן", "אבני מלואים" ו"שב שמעתתא", רבי מרדכי זצ"ל, ששימש ברבנות בעיר חודרוב.

הרי לנו שממצב של חוסר אונים, יכול האדם לזכות לכל טוב, אם רק ישים מבטחו בה' יתברך.

האתגר: לעשות סדר במדבר!

ויפקדם במדבר סיני. (במדבר א', טו)

1 שמו של החומש הרביעי - "במדבר" - לקוח מהפסוק הפותח את הספר:

וידבר ה' אל משה במדבר סיני...

והוא הולם להפליא את עניינו של הספר כולו.

6 מפרשת "במדבר" הפותחת את החומש ועד פרשת "מסעי" החותמת אותו, משרטטת התורה לפנינו מסע כביר, שלא היה כמותו בתולדות אנוש: מסע שנות דור של עם שלם, בנתיבי המדבר הגדול והנורא, ממצרים בואכה ארץ ישראל.

אולם בפי חז"ל (מנחות ד', ג') נקרא חומש זה גם בשם "חומש הפקודים", על שמם של שני מפקדים המתועדים בספרנו.

11 האחד בפרשתנו: מפקד דור יוצאי מצרים במדבר סיני בשנה השנית לצאתם מארץ מצרים. והשני בפרשת פינחס: מפקד דור כובשי כנען בערבות מואב על ירדו יריחו בשנת הארבעים לנדודים במדבר.

3
ע

6

11

10

11

20

(4) ע"מ א"ר
ע"מ א"ר

(2)

1
אמנם מפקדים אלה קרובים זה לזה במספר המתפקדים:
במפקד הראשון:

שש מאות אֶלֶף ושלושת אֶלֶפִים וחמש מאות וחמשים. (א.א. מ"ו)
ובמפקד השני:

שש מאות אֶלֶף וְאַלֶף שבע מאות ושלושים. (כ"ז. נ"א)
אך התורה מוצאת לנכון להדגיש כי למרות הקירבה המספרית, המשתתפים בהם שונים לחלוטין:

6
וּבְאֵלֶּה לֹא הָיָה אִישׁ מִפְּקוּדֵי מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן הַכֹּהֵן,
אֲשֶׁר פָּקְדוּ אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּמִדְבַר סִינַי.
כִּי אָמַר ה' לָהֶם מוֹת יָמָתוֹ בְּמִדְבָּר,
וְלֹא נֹתֵר מֵהֶם אִישׁ

11
כִּי אִם כָּלֵב בֶּן יִפְתָּה וְיֵהוֹשֻׁעַ בֶּן נֹון. (כ"ז. ס"ד-ס"ה)

בפסוקים אלה מקופלת הטרנדיה שפקדה את דור המדבר בעטיו של הטא המרגלים המואסים בארץ חמדה, וכך בכך עם זאת מבצבצת ועולה מהם בשורתו של הדור החדש אשר נולד במדבר ונפשו שואפת לבוא לרשת את הארץ הטובה.

"הנקודה הפנימית"

16
לאמיתו של דבר מציינים שני שמותיו של הספר: "חומש במדבר" ו"חומש הפקודים", תכנים שונים ומנוגדים.

המדבר לפי טבעו. הוא מקום הפקר ללא מסגרת וסדר הן באופיו הגיאוגרפי:

אֶרֶץ עֲפְתָה כְּמוֹ אֶפֶל, צְלֻמֹת וְלֹא סְדָרִים. (איוב, כ"ב)

והן בדמות תושביו שבשולי החברה:

17
הַעֲרָקִים צִיָּה... בְּעֲרוֹץ נַחְלִים לִשְׁכֹן, חֲרֵי עֵפֶר וְכַפִּים. (שם, ל"ג-ל"ד)

מפקד, לעומת זאת, הוא ביטויי המובהק של ארגון וסדר. כל פרט ומשפחה, בית אב ושבת נפקדים ויודעים את מקומם: "איש על מקומו ואיש על דגלו".

26
אפשר שזהו אכן האתגר העומד במוקד פרשת במדבר: לעשות סדר ולערוך מפקד דווקא בלב המדבר. לא לתת להוויית המדבר להשתלט על חיי המחנה, אלא להדבירו ולבנות בתוך החולות הנודדים, חיי חברה ולאום בנויים לתלפיות.

וכאן נשאלת השאלה הגדולה, איך באמת ניתן לעשות סדר במדבר? במדבר, בשונה מאשר בארץ נושבת, אין הסדר יכול לבוא מתוך התאמה לתוואי השטח, המשתנה במהלך הנודדים, אלא עליו לנבוע מ"הנקודה הפנימית". על מחנה ישראל להיבנות תוך קישורו והתאמתו לנקודה הפנימית הניצבת בלב המחנה, הלוא היא אוהל מועד והשכינה החופה עליו.

31
סביב נקודה פנימית זו ערוך המחנה כולו במעגלים קונצנטריים: מחנה שכינה, מחנה לוייה ומחנה ישראל לשבטיו.

נקודה זו מודגשת בכתובים:

אִישׁ עַל דָּגְלוֹ בְּאֵתֶּת לְבֵית אֲבֹתָם יִחַנו בְּנֵי יִשְׂרָאֵל,

32
מִנְגֵד סָבִיב לְאוֹהֶל מוֹעֵד יִחַנו. (במדבר, כ"ב)

ואף בעת המסעות נשמר סדר זה:

וְנָסַע אֹהֶל מוֹעֵד מִמַּחֲנֵה הַלַּיִל בְּתוֹךְ הַמַּחֲנֵה. (כ"ג. י"ח)

41
מחנה ישראל סובב אפוא כחומה את אוהל מועד והשכינה השורה באוהל מועד היא המעצבת סדרים ומפיחה רוח חיים במחנה כולו.

"ומה עושה השטן?"

46
ב"נקודה הפנימית" טמונה עצמה אדירה. בכוחה לדבק אליה כמגנט את כל הסובבים אותה אך לשם כך יש לעמוד כל העת בקשר עין ולב עמה.

אם יאבד חלילה הקשר עם הנקודה הפנימית, עלולה כל המערכת לקרוס. סופות המדבר יטשטשו את הנתיב, וחול המדבר יכסה את המחנה על יושביו -

(3)

1 יסוד זה בא לידי ביטוי קורע לב, במסורת החסידית, במימרתו של הרבי הזקן מגור בעל 'חידושי הרי"ם' לנכדו:

כשחסידיים ממנים רבי - שח הרבי הזקן - טורחים הם ומנקים את בית המדרש והחדרים, השולחנות והספסלים, מתקינים את ה"זופיצות", ה"גרטלך" וה"שטריימלך". אחד רץ להיות "משמש" ⁶ השני "גבאי", בקיצור המהומה רבה.

(6)
פ

...ומה אתה סבור, עושה השטן? יושב במנוחה! לא ולא! הוא מתגנב וחוטף את ה"נקודה הפנימית". הכל נשאר לכאורה במקומו, הגלגל ממשיך להתגלגל ורק "הנקודה הפנימית" חסרה...

ואז הרים הרבי את קולו וזעק בקול מר: אבל יושיענו השם... יש ל' למנוע את זה!

(מתוך 'אור הנגד')

ומדור המדבר לדורנו אנו הנושא ציונה נס ודגל, ומבקש להקים בה את ביתו. אמנם עוד לא הגענו אל המנוחה ואל הנחלה, ואף מלחמת השחרור עדיין לא תמה, אך "הנקודה הפנימית" כבר כה מטושטשת, ותהליכי ההתפוררות אוכלים בנו בכל פה.

אימתית תחדור לליבנו ההכרה כי לא נוכל להוסיף לבנות את המערכות הלאומיות ללא דבקות ב"נקודה הפנימית", ואימתית נבין כי בלי אמונה זה לא ילך...? ⁶

על כן, בעת שנפתח את ספר במדבר, הבה נשאל את עצמנו מה עלינו לעשות כדי להציב במוקד הווייתנו את "הנקודה הפנימית" כמקור כוח לבניין בית חיינו... בטרם יכס עלינו הישימון וישוס אותנו פראי מדבר.

4 אין אלו "פרפראות לפרשת השבוע"... בנפשנו הדבר!

Life-Altering Silence

לְגַד אֱלִיָּאֵף בֶּן דְּעוּאֵל

[The Prince] for Gad, Elyasaf son of Deuel (1:14).

(7)
Powerful
Rabbi Fraud

AND THE TRIBE OF Gad — and the leader of the children of Gad is Elyasaf ben Reuel (ibid. 2:14).

We find a very startling inconsistency in the name of the nasi of Gad. Their nasi, Elyasaf, is mentioned five times in the Torah, all of which are in the first three parashiyos of Sefer Bamidbar. In four out of the five, he is referred to as Elyasaf ben Deuel. But in one pasuk in Parashas Bamidbar he is called Elyasaf ben Reuel.

(4)

Judging by percentages, it seems obvious that his name was actually Elyasaf ben Deuel. Why, then, is he referred to as Elyasaf ben Reuel in this one instance?

Another question: Moshe Rabbeinu was buried in the land that Gad received across the Jordan River. Why did Gad merit this honor?

The Chida explains that in truth, Gad should have led one of the four *machanos* (camps). The honor of bearing the flag for the camps was given to the *bechor* (firstborn) of each of Yaakov Avinu's wives (with Ephraim inheriting the honor from his father Yosef). There was only one exception: Since Yehudah would always hold the leadership role in *Klal Yisrael*, their tribe led the first encampment even though Yehudah was not a *bechor*.

One of the four *becharim* had to give up his right to lead a *machaneh*. Gad could have complained when the honor went to Dan, not to them, but they didn't utter a word. The commentators explain that the name Reuel means "*Rei'a E-l* — a friend of God." Gad earned this title, says the Chida, by quietly accepting that *Shevet Dan* would lead the fourth *machaneh*, not them. This virtue also earned them the honor of hosting Moshe's burial site.

Remaining silent when you have a legitimate grievance is one of the most powerful sources of merit, and the reward can be immediate.

Sdei Chemed is a set of *sefarim* that attests to the sheer brilliance of its author. An encyclopedia is generally produced by a team of scholars, but *Sdei Chemed* — a 10-volume encyclopedia of virtually every *halachah* topic — was written solely by Rav Chaim Chizkiyah Medini (1834-1905), without the benefit of computers or any other tools that would make it easier nowadays. Clearly, the Sdei Chemed was a genius.

Astonishingly, however, the Sdei Chemed related that as a young man, he did not have a phenomenal mind or memory; he was of average intelligence. But that all changed in one

When the Sdei Chemed was a young married *kollel* fellow living in Buchara, he was known for his extraordinary *hishtidduh*. The *kollel* he studied in was privately funded, and the young men would learn in the basement of the sponsor.

The Sdei Chemed's sheer devotion to learning gained him tremendous respect from everyone in his *kollel* — except for one person who was consumed with jealousy at the reputation this young scholar had developed for himself.

He was so filled with envy, in fact, that he decided to disgrace the Sdei Chemed so that he would have no recourse but to leave town. The homeowner who hosted the *kollel* had a non-Jewish maid who would straighten and clean the *kollel* room each night. This fellow approached her and offered her a large sum of money to claim that the Sdei Chemed acted inappropriately toward her.

The woman readily agreed. One night, shortly after the others left, she came running out of the *kollel* room screaming and yelling. A crowd gathered around her, including the Sdei Chemed's adversary, who had been waiting in the wings for the action to begin.

She told the crowd that the Sdei Chemed tried to entice her to sin, and the story began to swirl around town, spurred by the jealous *kollel* fellow. The townspeople were very disturbed by the story, and they visited the *kollel*'s sponsor and insisted that he dismiss the Sdei Chemed from his *kollel*.

The homeowner was torn. On one hand it seemed like an open-and-shut case. On the other hand, he knew the Sdei Chemed well, and he had a hard time believing the story.

In the end, he decided to fire the maid, but her dismissal did very little to quell the rumors.

Having lost her job, the maid had to spend the money she had received from the Sdei Chemed's adversary on living expenses, and before long, the entire sum was gone. She approached the Sdei Chemed and offered to clear his name by admitting that she had been paid to fabricate the story, if

he would go to the homeowner and ask him to hire her once again.

The Sdei Chemed related that, instinctively, he wanted to accept her offer. The accusations against him had caused a great *chillul Hashem* (desecration of Hashem's Name), and here he had the opportunity to repair that damage. He decided, however, that revealing that a scoundrel had fabricated the entire story out of envy would create an even greater *chillul Hashem*. He told this woman that if she wouldn't reveal the true story to a soul, he would prevail upon the homeowner to rehire her.

Later in life, the Sdei Chemed told a family member that from the moment he decided to remain silent, he began to see extraordinary success in his studies. He was granted such *siyatta d'Shmaya* (Divine assistance) that he was able to single-handedly author the *Sdei Chemed*.

Rabban Shimon ben Gamliel (*Avos* 1:17) would say, "I spent my entire life among wise people, and I did not find anything better for the body than silence." But it's not only the body that gains from silence. The spiritual reward for keeping quiet can literally change your life.

וידבר ה' אל משה לאמר איש על דגלו באותות לבית אבותם יחנו בני ישראל. יש לבאר פרשה זו ע"ד העבודה, ענין נשיאת ראש כל עדת בני ישראל וכל סדר הדגלים שהתורה מאריכה בהם בכל פרטיהם, הרי התורה"ק היא נצחית ועניניה שייכים בכל עת, וגם מה שאינו נוגע בפועל יש בו נצחיות ע"ד העבודה.

ובמדרש איתא (במד"ד ב) בגודל ענין הדגלים, חלבה גדולה חבבן הקב"ה שעשאם דגלים כמלאכי השרת כדי שיהיו ניכרין. ומנין שהוא אהבה לישראל, שכן שלמה אומר (שה"ש ב) הביאני אל בית היין ודגלו עלי אהבה וכו'. בשעה שנגלה הקב"ה על הר סיני ירדו עמו כ"ב רבבות של מלאכים שנאמר רכב א' רבותים אלפי שנאן, והיו כולם עשויים דגלים דגלים שנאמר דגול מרבבה. כיון שראו אותן ישראל שהם עשויים דגלים דגלים התחילו מתארים לדגלים, אמרו הלוואי כך אנו נעשין דגלים כמותן וכו', אמר להם הקב"ה, מה נתאוותם לעשות דגלים חייכם שאני ממלא משאלותיכם וכו', מיד הודיע הקב"ה אותם לישראל ואמר למשה לך עשה אותם דגלים כמו שנתאוו. עוד איתא שם, אמר הקב"ה למשה עשה אותם דגלים לשמי, למה, שהם בני שנאמר בנים אתם לה' אלקיכם, והם צבאותי וכן הוא אומר והוצאתי את צבאותי את עמי בני ישראל מארמ"צ, ולפי שהן צבאותי אעשה אותם דגלים לשמי. ויש להבין דלכאורה הדגלים הוא ענין גשמי, ומה שייך זאת בעולם המלאכים. עוצ"ב מדוע נתאוו ישראל שיעשו אותם דגלים, מה המעליותא של הדגלים, ומה ענין ודגלו עלי אהבה, במה מורים הדגלים על אהבת הקב"ה לישראל. וכן מד"א עשה

למנוחה
ביום

6

וישמע

1 יעשו בני ישראל ככל אשר צוה ה' (ו, טז). יש להעיר מה עשו בני ישראל כאן, הא הלאו לפקוד בני ישראל היה למשה. וי"ל דשני פסוקים קודם זה כתיב ומנו בני ישראל איש על מחנהו, ואפשר קאי ויעשו בני ישראל על זה ששמעו למשה ומנו בהמקום שמיחד לכל שבט, אבל זה אינו, דעיקר המדובר של חיים כל שבט ושבט הו' בהפרק שאחר זה, ושם אמר כל הפרשה כתיב ויעשו בני ישראל ככל אשר צוה ה' את משה.

שוב מצאתי דהאבן עזרא לומד דיעשו בני ישראל קאי על מה שכתוב ג' פסוקים לפני זה, ובקטע המשך יורידו אותו הליים וכו' והזר הקרב יומת. ולכאורה גם זה קשה דהיה צריך לכתוב ושמרו בני ישראל, אבל הלשון ויעשו הוה לשון של פעולה ולא היה כאן פעולה, אלא שמירה שלא לעשות.

דיש לומר, על פי מה שאומר האור החיים ו' הקדוש (בפרשה כ' טז) על הפסוק ושמרו בני ישראל לעשות את השבת, דהקשה שם מה זה לעשות את השבת, הא אין עושים השבת אלא שומרים אותה, ומתקן ח"ל כי

שמירה זו נחשבת בגדר עשייה, והוא אומרו ו' ושמרו וכו' לעשות, הרי שכן לפניך שקורא לשמירה, עשייה, ואולי כי הטעם הוא על פי דבריהם ז"ל (קדושין טז) שאמרו ישב אדם ולא עבר עבירה נותנין לו שכר כעושי מצוה, והעמידה בגמ' כגא עבירה לידו ולא עבר, וכמו כן ביום המקודש אין לך כגא עבירה לידו של מלאכות סה, כי בכל עת מודמנים לפני מלאכות הרבה מהארבעים ותולדותיהם וכו' והוא נשמר מהם, לזה יחשב להם כעושי מצוה, עכ"ל.

3 זבנראה לומר כן לעניינינו, כי מה שבני ישראל היו צריכים לשמור עמם שלא יקרנו להמסקן בודאי היה נסיון גדול, והיה בגדר של צא עבירה לידו ולא עבר כנ"ל. בודאי היה להם תשוקה להיות קרוב לקב"ה וליתכנס לפניו אל הקודש, ומה שכבשו את עמם מלכות אלו נחשבת לעשיית המצוה, כנ"ל.

1 אותם דגלים לשמי לפי שהם בני והם צבאותי, מה השייכות לדגלים זה שהם בני וצבאותי. וכן מה שבהר סיני נגלה הקב"ה עם המלאכים שהיו עשורן דגלים, מה שייכות הדגלים במיוחד לקבלת התורה.

12
פ

6 וי"ל בזה דכמו שבמלכותא דארעא משמעות הדגל הוא ליחוד כל אומה לעצמה, ולכך יש לכל שם דגל משלו. וכמו כן מלבד הדגל הכללי יש גם

לכל סוגי החילות וכדומה דגל מיוחד, לפי שלכל אחד יש תפקיד בפנ"ע המייחדו משאר החילות, והדגל הוא האות על תפקידו המיוחד של החיל, וגם כל יחיד יש לו אות מיוחד המורה שהוא משתייך לחיל הזה. ער"ו אצל המלאכים יש בהם הרבה מדרגות, כמו מלאכים ושרפים חיות ואופני הקודש, ולכ"א מהם יש תפקידים מיוחדים בלי גבול, וזהו בחינת הדגלים אצל המלאכים, כלשון המדרש (שהש"ר ב) מיכאל ודגלו עמו גבריאל ודגלו עמו, שלכ"א מהם יש דרך מיוחדת בעבודת ה' באופן שבו הם עובדים להש"ת. וזה שנתאוו ישראל שיעשו אותם דגלים, דכשראו ישראל את המון המלאכים לאין מספר העשויים דגלים דגלים, שכל אחד מהם שייך לתפקיד מיוחד, נתאוו גם הם לדגלים כמותן, שאף הם יהיו כך שלכל יהודי יהיה תפקיד מיוחד השייך אליו, ותהא להם הבהירות לדעת תפקידם ויעודם כמו המלאכים. כי הגרוע ביותר הוא כאשר אדם מסתובב ללא כל תכלית ויעוד בעולמו, ואינו יודע לשם מה הוא חי ומה פעולתו בעוה"ו, ולא יזו תכלית ירד לעולמו.

ועל זה אמר להם הקב"ה חייכם שאני ממלא משאלותיכם, שעד"ו מורה ענין הדגלים של ישראל על התפקיד המיוחד של יהודי עלי אדמות, שלכל יהודי נועדה שליחות מסוימת למלא את רצון ה' שלמענה ירד לעולם, ועליו לדעת מה תפקידו ויעודו בעולם. וזה הניסוי של גודל אהבת ה' לישראל שנתגלה בדגלים, כמש"נ ודגלו עלי אהבה ועשה אותם דגלים לשמי למה שהם בני וצבאותי וגו', שהחיבה הגדולה שחיבבן הקב"ה בזה היא הבהירות לדעת את התפקיד והיעוד המיוחד של יהודי בעולמו, שזו משמעות הדגלים.

וזהו ענין נצחיות פרשה זו ע"ד העבודה, שמתחלת במספר בני ישראל להורות שכל יהודי הוא עולם קטן בפנ"ע, כמו שבארנו במאה"כ למשפחותם לבית אבותם במספר שמות, שמרומז כי לכל יהודי יש שם ומספר בפנ"ע ותפקיד ויעוד מיוחדים שלשמה ירד לעולם. וכדאיתא בספ"ק על

מאה"כ (תהלים קמז) מונה מספר לכוכבים לכולם שמות יקרא, שלכל כוכב יש שם מיוחד ע"ד מאה"כ (שמות לג) ואדעך בשם, ומכאן שלכל כוכב יש יעוד ותפקיד מיוחד, ומביאים בזה בשם הקדמונים שהפסוק בא להוציא מדברי המדענים הטוענים שאמנם יש כוכבים שיש להם מטרה ותועלת, אך

1 מועילים כלום, וכנגד זה אמר דוד המלך ע"ה מונה מספר לכוכבים לכולם שמות יקרא, אין כוכב ללא מטרה, לכל כוכב יש יעוד ותפקיד מיוחד שלשמו נברא. ואם בכוכבים כך כ"ש וק"ו שלכל יהודי יש תפקיד מיוחד, שזהו הנצחיות של מנין בני ישראל במספר שמות, שכל יהודי הוא עולם קטן בעל מספר ושם לעצמו ומיועד לו תפקיד בעולם. ולמעלה מזה הוא ענין הדגל, שיש לכל חיל ושבט מיוחד תפקיד מיוחד ודרך מיוחדת בעבודת ה'. וכמו שבט לוי שהם לגיונו של מלך וחיל ה' זה דגלם, כמש"כ הרמב"ם בסוף הל' שמיטה ויובל, ששבט לוי הובדל לעבוד את ה' לשרתו ולהורות דרכיו הישרים ומשפטיו הצדיקים לרבים וכו', לפיכך הובדלו מדרכי העולם, לא עורכין מלחמה כשאר ישראל ולא נוחלין ולא זוכין לעצמן בכח גופן, אלא הם חיל ה', שנאמר בדרך ה' חילו, והוא ברוך הוא וזכה להם שנאמר אני חלקך ונחלתך. ואח"כ כתב, ולא שבט לוי כלבד אלא כל איש ואיש מכל באי העולם אשר נדבה רוחו אותו והבינו מדעו להבדל לעמוד לפני ה' לשרתו ולעובדו לדעה את ה' והלך ישר כמו שעשה האלקים ופרק מעל צוארו עול החטונות הרבים אשר בקשו בני האדם, הרי זה נתקדש קודש קדשים, ויהיה ה' חלקו ונחלתו לעולם ולעולמי עולמים וזכה לו בעוה"ו דבר המספיק לו וכו', ע"כ. וכמו שלשבט לוי יש דגל מיוחד, כך לכל שבטי ישראל יש דגל מיוחד ותפקיד מיוחד, יש שבט שדגלו תורה, שכולו נתון לתורה, ויש שדגלו עבודה, ויש שכולו חסד, ויש שדגלו החזקת תורה, והצד השוה שבהם שלכל אחד יש תפקיד ויעוד מיוחד המהוים את הדגל שלו שלמען זה ירד לעולם, ויחדיו מהוים שלימות. ופרשה זו מלמדת שאין יהודי שאין לו שם מיוחד ושאינו שייך לדגל מיוחד, והקב"ה נתן לכל אחד את התנאים

שלו שמהם הוא יכול ללמוד מהו הדגל שאליו הוא משתייך ומה יעודו ותפקידו המיוחד. ולאור הנלמד מפרשה זו שכל יהודי יש לו דגל אליו הוא משתייך, עליו לשמור על דגלו ולא להמירו בדברים שאינם מתפקידו, שאינו דומה דגלו של בן המלך לדגלו של עבד המלך, וכמאמר מרן הס"ק מסלונים ז"ע ע"ה"פ מוסר ה' בני אל תמאס, מוסר ה', המוסר שהקב"ה מוכיח ליהודי הוא, בני, הרי הנך בני בן המלך, ולכך אל תמאס, לא תמאס עצמך בהנהגה שאינה ראויה לך, שאין זה מתאים לבן המלך להתנהג בהנהגה של אנשים פשוטים וגסים. והו מוסר ה' ליהודי שיכיר את דגלו שהוא בן המלך וישמור עליו. וכעין שפי האוה"ח הק' על הפ' (שמות כ) לא תשא את שם ה' אלקיך לשוא, שלא תשא עליך שם שאינך ראוי לו, שאם בחיצוניות הוא נראה יהודי ירא ושלם והפנימיות אינה כן ה"ו בבחי' לא תשא את שם ה' אלקיך לשוא עיי"ש. ועל דרך זה כאשר הקב"ה עוזר ליהודי ומעמידו במקום ובתנאים הנתנים לו את הזכיה לחיות מחיל ה' ולגיונו של מלך, אל ישא זאת לשוא, אלא יתאים את עצמו לדגל שהוא נושא.

7

(13) ע
(14) קריאה

וע"כ קורים בתורה פרשה זו של דגלים קודם
לקבלת התורה, שמרן אדמו"ר בב"א זי"ע אמר בזה
כי יש בפרשה זו את מספר כללות בני ישראל, וזו
עיקר ההכנה לקב"ה, וכמ' ואהבת לרעך כמוך זה
כלל גדול בתורה, היינו אחדותם של ישראל היא
תכלית התורה וגם תכלית ההכנה לקב"ה. וע"פ
הדברים י"ל עוד שקורים בתורה פרשה זו קודם
קב"ה משום פרשת הדגלים שבה, שהתורה מלמדת
בזה שישאל צדיקים להיות איש על מחנהו ואיש
על דגלו, לכל יהודי יש מחנה ודגל, והיינו תפקיד
ויעוד בעולמו. היצה"ר הקשה ביותר הוא זה המעמיד
לאדם את מצבו כאילו שאין לו תכלית בעולמו שהוא
כהמון בריות לאין תכלית, וכנגד זה אמרה תורה
איש על דגלו, שכל יהודי הוא בעל יעוד ותכלית,
וההכרה הזאת בתכליתו בעולמו היא ההכנה לקבלת
התורה.

וזה ענין הנצחיות של פרשת במדבר שהיא גבוהה
מעל גבוה, שיש בזה כוונות עליונות גבוהות מאד

הקשורות לנצחיות של כלל ישראל, ויסודות קיום
כל עניני התורה, הן בענין מספר בני"ו כמו שנתבאר
לעיל שהשלמות היא רק ע"י התכללות עם השמים
רבוה, והן מה שלכל יהודי יש תפקיד ושליחות
מיוחדת בעולם. ויסוד הדברים היא האמונה שאנו
מאמינים שהקב"ה ברא את כל העולם ולא ברא בו
דבר לבטלה, אלא לכל דבר בבריאה יש תפקיד ויעוד
מיוחד. ואפי' כוכבי השמים לרוב יש לכל כוכב
שם ותפקיד מיוחד שלמענו בראו הקב"ה, וכמש"נ

עוד (ישעיה מ) המוציא במספר צבאם לכלם בשם
יקרא. וכ"ש בני ישראל עם הנבחר יש לכ"א מהם
תפקיד מיוחד, ואפילו שנרמה שיש כ"כ הרבה
יהודים אנו מאמינים שיש לכל יהודי יעוד וצורך
משלו, שבדאי לא בראו הקב"ה כחנם אלא שלחו
למלא שליחות מסוימת. וכבר נתנו רבוה"ק זי"ע
את הסימנים לדעת מהו התפקיד המיוחד, הדבר בו

היצה"ר מתגבר באופן מיוחד, אות הוא שזה תפקידו
בעולמו עבורו יוד לעולם, ולכך מתגבר היצה"ר
בענין זה בכל הכח כדי שלא ימלא יעודו בעולמו.
וזהו החיבה גדולה שחיבבן הקב"ה שעשאם דגלים,
שיכולים לדעת את תפקידם המיוחד עלי אדמות,
שזה סוד חיו של יהודי לגלות ולדעת מהו שליחותו
בעולם.

ובמיוחד אפשר להשיג ענין זה בש"ק, כמ"ש
בזמירות שבת, כל מקדש שביעי כראוי לו כל שומר
שבת כדת מחללו וכו' איש על מחנהו ואיש על
דגלו. בכל ימות השבוע יהודי מוטרד ומבלבל בלא
ישוב הדעת, ואין לו את הבהירות לדעת מחנהו
ודגלו, ורק בש"ק, כאשר הוא מקדש שביעי כראוי
לו ושומר שבת כדת, יש לו את הישוב הדעת
והבהירות להיות איש על מחנהו ואיש על דגלו.

בהפטרות במדבר והיה מספר וכו' והיה במקום אשר יאמר להם לא עמי
אתם יאמר להם בני קל חי, [נתיבת, במקום צריכה ביאור] והמפרשים ביארוהו
שפירושו, תחת"י אשר יאמר להם וכו', [נבאיה דיש לפרש ע"פ המבואר ביומא
דפ"ן] והעושה תשובה מאהבה וזונות נעשו לו כזכיות, והנה האי קרא מיירי
אלע"ל דאחר שיעשו תשובה יקרם הקב"ה באהבה ויתפרש היטב הרי במקום
אשר יאמר להם לא עמי פ"י באותו המעשים עצמן שחטאו אשר מחמתם יאמר
להם לא עמי אתם, באותו המעשים עצמן יאמר להם בני קל חי כי הזונות
נהפכו לזכיות.

הנה כתיב [משלי כ"ד] כי שבע יפול צדיק וקם ופירשו בספרי יראים
דקאי על נפילות במדרגת עבודת השי"ת שהת"ח נופל וחזור ומתחזק וכן חזר
הלילה [ואמנם אין זה באדם פשוט שכל עבודתו אינו אלא כמצות אנשים
מלומדה, אבל הוא בצדיקים שמשתדלים להתקרב ליוצרים באהבה ויראה ולעבודו
בלבב שלם שהמה יש להם עליות וירידות כ"א לפי מדרגתו] ואמנם גם בשעת
נפילתו הוא משכמו ולמעלה גבוה מפשוטי העם אבל לגבי דירי נפילה היא,
ובבארת כל הנפילות הללו אינם אלא צרות צרורות ולמה נבראו, אבל באמת
יש מהנפילות הללו ריווח עצום, כי האדם בטבעו אע"פ שבעניני ממונו ושאר
האוות לא ידע שבעה [כי מי שיש לו מנה רוצה מאתיים וכו'] מ"מ בעניני
הרוחניות הוא בטבעו בנדר, "שמח בחלקו" וכל זמן שרואה שחלקו מתקיים
בידו איננו להוט לתוספות קדושה, ובמשך הזמן תוכל ח"ו להתהפך כל עבודתו
למצוות אנשים מלומדה, אבל כשנופל ורואה שגם מה שכבר זכה מתערער
ונשמת מידו, על זה הוא יוצא בקנאות להציל את עצמו מנפילות, ומתוך
ההשתדלות להציל מה שכבר זכה הרי הוא מתעלה יותר ויותר ובאמת עצם
ההשתדלות עצמו היא עבודה קדושה וחשובה לפני המקום ב"ה שהרי הוא עוסק
בעבודתו יתברך שמו ואפילו אילו יהא מצבו כך כל ימי חייו, זה הוא תכליתו
בעולמו וכש"כ שבאמת לא לעולם יהא מצבו ככה כי סוף סוף זוכה לסייעתא
דשמיא והוא לבו ער לעבודתו ית"ש בלא דחיסות הכופות שעי' נפילות.

ונמצא שהנפילות הללו וירידה זו צורך עליה הוא [אכן יש בזה סכנה
גדולה כי רבים נפלו ונשארו שבויים צריך לבקש רחמים רבים להנצל מזה],
ומי"מ כשהחזר ומתחזק לעלות תמיד כמעלות הקודש, יש תועלת רב בהנפילות
הללו, כל הדברים הנ"ל מבוארים בספרים הקדושים ואינני אלא כמעתיק מש"כ
ספרי יראים, ועפ"ז יל"ם הפסוק הנ"ל שבמקום אשר יאמר להם לא עמי היינו
בהנפילות שעל ידם מתרחק ומתקרר לפי שעה בעבודתו יתברך בזה עצמו יאמר
להם בני קל חי שהן עצמן המה סבה להתקרבות וכנ"ל.

(8)